

Raportul Seminarului “*Corpul meu imi apartine – violența sexuală și drepturile victimelor*” din 14 Mai 2014, Sibiu

REZUMATUL SEMINARULUI

Conform listei de participanți, 31 de persoane au participat la seminar, majoritatea din instituții publice ca Poliție, Tribunal – Serviciul de probațiune, DGASPC și SPAS, dar și 5 ONGuri.

Seminarul a urmărit ca principale **obiective**:

- Informarea privind proiectul “ *Corpul meu imi apartine* ” și activitățile ce vor urma
- Conștientizarea participanților din instituții publice responsabile de intervenție privind violența sexuală ca formă a violenței de gen
- Conștientizarea participanților privind efectele violenței sexuale și drepturile victimelor
- Identificarea lipsurilor din sistemul românesc de intervenție și suport, prin comparație cu cerințele legislației europene și colectarea de informații necesare în conceperea activităților de informare și conștientizare din cadrul proiectului
- Împărtășirea experiențelor de lucru în domeniu

În cadrul seminarului **prezentările** A.L.E.G. au fost structurate pe aspecte legate de forme ale violenței sexuale, definiții specifice și grupuri de risc. O a doua parte s-a concentrat pe notiunea de victimă, drepturile victimelor și riscurile victimizării secundare atunci când persoanele caută ajutor la instituțiile cu atribuții în domeniu. Partenerii din Islanda, organizația STIGAMOT a avut o prezentare despre aspectele care le împiedică pe femeile victime ale violenței sexuale să raporteze abuzurile către autorități. Prezentarea lui Gudrun Jonsdottir s-a bazat pe analiza cazisticii de la Stigamot amplu documentată în rapoarte anuale. Ce-a de-a doua experta de la STIGAMOT a vorbit despre efectele psihologice ale violenței sexuale și explicarea unor reacții specifice. Psihologul A.L.E.G. Eniko Gall s-a concentrat asupra principiilor de lucru cu victimele. Ionela Horga de la Institutul Est-European pentru Sănătatea Reproduserii din Târgu Mureș împărtășit experiențe de lucru pe tema violenței sexuale din România.

Seminarul a inclus și un **exercițiu de grup** în care s-au identificat o parte din lipsurile din sistemul românesc de intervenție în combaterea violenței și asistare a victimelor. Scopul acestui exercițiu a fost de a evidenția într-o manieră participativă principalele lipsuri în 4 domenii (activitatea poliției, activitatea sistemului judiciar, activitatea sistemului de asistență socială și lipsurile societale) care influențează intervenția în cazurile de violență sexuală, gradul de raportare și accesul la suport al persoanelor ce trec printr-o experiență de violență sexuală.

Participanții au fost împărțiți în 4 grupuri, în funcție de apartenența profesională, și fiecare grup a avut ocazia de a nota lipsuri legate de toate dintre cele 4 domenii abordate, oferind feedback celorlalte grupuri, iar la final fiecare domeniu a fost prezentat în plen și au avut loc schimburi de opinii. Din analiza punctelor notate de participanți pe flipchart și apoi reluate în discuția în plen considerăm că trebuie subliniate următoarele probleme:

Justiție:

- solicitarea de consiliere de specialitate (psihologica ori juridică) nu poate fi luată în calcul decât după ce victima depune o plângere penală; aceasta este o limită legislativă ce îngreunează accesul victimelor la servicii de specialitate și ce nu este în concordanță cu prevederile Directivei Europene 2012/29/UE privind protecția victimelor și nici prevederilor Convenției de la Istanbul privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeii și a violenței în familie. Având în vedere că statul român este pe cale să semneze Convenția de la Istanbul și are obligația să transpună prevederile directivei până în 2015, ne putem gândi să includem modificarea legii

211/2004 in sensul retragerii conditionarii sprijinului pentru victime de plangerea penala, drept un obiectiv de advocacy (eventual in alt proiect).

- Activitatea serviciului de probațiune se concentrează pe agresor – aceasta este o limită atât legală cât și una ce tine de resurse. Serviciile de probațiune sunt conform legii chemate sa supravegheze anumite sentinte sau anumiti infractori după pedeapsă. Spațiile și resursele sunt astfel insuficiente și nu prezintă siguranță pentru victime
- Lipsa formării de specialitate/sau a cadrelor de specialitate– nu se fac formări pe asistarea victimelor violentei sexuale;
- Nu se cunosc particularitățile violenței sexuale nici chiar de către procurori și judecători (de care depinde sancționarea agresorilor).

Servicii Sociale

- Lipsa unor centre de criza pentru viol (aceasta e cea mai mare lipsă)- nu exista servicii specializate pe violența sexuală, nici personal - desi centrele de criză pentru viol sunt recomandate de numeroase documente internationale legate de combaterea violentei și de promovare a egalității de gen. Faptul că nu există aceste centre înseamnă și că victimele au un risc ridicat de victimizare secundară din moment ce trebuie sa parcurga singure circuitul politie, medico-legal, medicina, asistenta psiho- socio-economica
- Lipsă de fonduri și de interes pentru violența sexuală; in sistem public nu este definite ca o arie prioritara pentru activitatea serviciilor sociale și nici nu există metode de pregătire/formare pe acest subiect
- Lipsa de personal specializat se corelează cu cele două de mai sus

Societate

- Lipsuri legate de informatii privind violenta sexuală/cauze/forme
- Lipsa de reactie a publicului; pasivitate și acceptarea unor comportamente violente fata de femei
- Lipsa de incredere in autoritati – unul dintre factorii pasivitatii;

Poliție

- Interventia politiei este conditionata de plangerea prealabila a victimei (o limita legala la fel ca in cazul justitiei) și de existența unor probe.
- Manifestarea în timpul interpelării victimelor a unor atitudini și comportamente ce pun victima la risc de victimizare secundară: polițiștii își percep rolul ca fiind acela de a afla adevărul, inclusiv de a pune sub semnul întrebării ceea ce susține victima; tendința de bagatelizare a unor probleme, descurajarea victimei în a depune plangere; furnizarea probelor e pusă în sarcina victimei.
- Necunoasterea serviciilor de sprijin pentru victime (inclusiv a serviciilor oferite de ONG-uri) spre care Poliția să îndrume victimele pentru asistență.
- Efectivele reduse nu permit specializarea personalului (ofițeri specializați pe intervenția în cazuri de violență)

Aceste lipsuri identificate vor fi utilizate pentru a orienta actiunile de informare și conștientizare ale proiectului precum și furnizarea de suport. O parte vor fi adresate in pachetul de informare pentru profesionistii care ajung in contact cu victimele violentei sexuale.

EVALUAREA SEMINARULUI s-a făcut printr-un chestionar anonim completat de 22 de participanți din cei 30 prezenți. Chestionarul de evaluare a seminarului a incus câțiva itemi de evaluare a continutului prezentarilor oferite de A.L.E.G. și parteneri. Întrebarile din chestionar și-au propus sa evedentizeze pe fiecare calup informational relevanta continutului și claritatea sustinerii pentru participanți.

Pe lângă evaluarea gradului de satisfacție a participanților, chestionarul și-a propus să colecteze și informații necesare echipei de proiect în pregătirea activităților de conștientizare adresate specialiștilor: să surprindă nevoile de informare ale profesionistilor ce ofera servicii din Judetele

Sibiu și Mureș, gradul de familiarizare al participanților cu domeniul violenței sexuale, să identifice sursele de informare existente.

Evaluarea conținutului informațional și al structurii prezentărilor

Participanții au evaluat prezentările ca fiind clare iar informațiile utile și bine structurate (17 evaluări cu maximum iar 3 evaluări cu mare măsură). În plus prezentările despre formele violenței sexuale și grupurile de risc au primit apreciere maximă de la 16 participanți. Schimbul de bune practici cu partenerii din Islanda au fost și ele apreciate cu un punctaj foarte bun de către 12 dintre participanți. La finalul chestionarului toți cei care au completat și-au exprimat dorința de a rămâne în contact cu echipa de proiect pentru viitoare activități sau schimburi de informații.

Analiza nevoilor participanților

La finalul seminarului un număr de 22 de participanți au completat chestionarele iar dintre aceștia numai 6 participanți au spus că ar mai fi participat la un alt eveniment public pe tema violenței sexuale (5 dintre ei menționând o conferință de diseminare al unui proiect implementat de IEESR, partener și în proiectul de față). O singură persoană a participat la mai mult de 1 eveniment public legat de violența sexuală.

În ceea ce privește **grupurile țintă** cu care participanții lucrează mulți au numit victime ale violenței în familie, victime ale violenței sexuale și agresori drept grupuri cărora oferă servicii. Pe lângă aceste grupuri țintă participanții au mai notat grupuri de risc precum familii cu venituri mici ori monoparentale, romi, persoane cu dizabilități, victime ale traficului de persoane, vârstnici. Aceste răspunsuri arată că la invitația noastră au răspuns într-adevăr persoanele din domeniul nostru de interes.

La itemul **“În munca dvs ce resurse folosiți pentru a oferi suport persoanelor ce se confruntă cu situații de risc de violență sexuală sau care au fost victime ale violenței sexuale”** participanții au identificat materialele informative și broșurile ONG-uri/instituții de specialitate ca principala sursă de documentare (16 răspunsuri la item cu răspunsuri multiple). Alte două surse de documentare au avut o pondere ridicată – internetul și **“experiența personală și bunul simț”** (câte 8 răspunsuri). Aceste răspunsuri semnalează o lipsă de informație precisă, de calitate și care să circule pe canale de afiliere profesională în ceea ce privește violența sexuală. Resursele de documentare ale instituțiilor în care lucrează nu oferă neapărat informațiile necesare (numai 5 participanți le-au menționat). Printre alte surse de informare au fost menționate vizite de lucru în străinătate, experiența profesională sau formarea profesională continuă.

În ceea ce privește conținutul **informațiilor de care ar avea nevoie specialiștii** chestionarul a identificat următoarele nevoi prioritare:

- organizații și site-uri resursă spre care să pot să îndrum persoanele care mă contactează (16 răspunsuri); urmate apoi de:
- campanii de prevenire în rândul tinerilor și
- metode de consiliere eficientă și cu rezultate observabile.

Nevoia de formare privind susținerea emoțională a victimelor pare a fi semnificativă (itemii consilierea și metode terapeutice de lungă durată) și informații în această zonă ar fi **recomandabil să fie incluse în materialele informative** pentru specialiști. Pe baza răspunsurilor la chestionar ar fi recomandabil ca materialele informative să conțină și informații referitoare la drepturile victimelor.

Raport întocmit de
Irina Costache 20/Mai/2014

Pentru informații oficiale despre granturile SEE și norvegiene accesați www.eeagrants.org